

АРДР

ДО

Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Относно: Предложения на Алианс за ранно детско развитие по проекта на ПМС за приемане на Наредба за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини.

Уважаема г-жо Дамянова,

Уважаеми господин Вълчев,

От името на Алианс за ранно детско развитие, приложено изпращам предложенията ни по проекта на ПМС за приемане на Наредба за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини.

Алиансът за ранно детско развитие е обединение от над 50 български неправителствени и междуправителствени организации с представителство в България и физически лица, които реализират дейности за подобряване на благополучието на децата в ранна възраст и техните семейства. Членовете на Алианса и неговите партньори работят за постигане на споделена визия за децата в ранна възраст в България, съгласно която всяко дете да има възможност да разгърне своя потенциал в максимална степен.

Оставаме на разположение и в готовност за партньорство за намирането на трайни решения в най-добрия интерес на децата в ранна възраст и техните семейства.

С уважение,

Пламен Сивов

Заместник изпълнителен директор на фондация „За Нашите Деца“,

За Секретар на Координационното звено на Алианса за ранно детско развитие

Предложения на Алианс за ранно детско развитие по проекта на ПМС за приемане на Наредба за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини

Алиансът за ранно детско развитие е обединение от над 50 български неправителствени и междуправителствени организации с представителство в България и физически лица, които реализират дейности за подобряване на благополучието на децата в ранна възраст и техните семейства. Членовете на Алианса и неговите партньори работят за постигане на споделена визия за децата в ранна възраст в България, съгласно която всяко дете да има възможност да разгърне своя потенциал в максимална степен.

Коментари и предложения:

Ние, организациите от Алианса за ранно детско развитие насърчаваме търсенето на решения за осигуряване на образование и грижа в ранна детска възраст (ОГРДВ) за всички деца от 0 до 4 години от страна на държавата, за повишаване на обхвата в услуги за ранна грижа и образование и достигане на средните нива за ЕС. В същото време смятаме, че така регламентираният в проекта на наредба компенсации не създават справедлива система за равен достъп на всички деца, а всъщност задълбочават неравнопоставеността, тъй като предвиждат компенсация за неприетите деца, които вече посещават частна услуга чрез възстановяване на определена сума, заплатена от родителите.

А причините, поради които голяма част от децата не посещават общински ясли и детски градини, са комплексни:

- **За огромен дял от децата в големите градове достъпът до общински услуги е ограничен, тъй като има сериозен недостиг на места; този проблем има изцяло локално измерение, което следва да бъде решено чрез планиране и стимулиране на строежа и разкриването на разнообразни ОГРДВ услуги според нуждите на всяка конкретна община, а не ангро на национално ниво;**
- **Към горното следва да се добави и обстоятелството, че предвид острия недостиг в големите градове и особено в столицата, недостиг на места има и в частните услуги; в същото време държавата отказва да насърчи легитимираният на разнообразни алтернативни форми (изброени по-долу), които биха могли да подпомогнат за решаването на проблема с недостига, като едновременно работят в услуга на общините и родителите и представят висококачествени услуги;**
- **Децата в по-малките населени места не посещават подобни услуги не поради липса на места, а поради отдалеченост от мястото им на живеене, липса на адекватен транспорт,**

яслените групи. Към момента в тях преобладава медицинският подход, без акцент върху ранното учене. Насърчаването на по-нататъшната интеграция на образованието и грижите в ранна детска възраст предполага и осигуряването на плавен преход за децата от семейството към детската ясла, както и към детската градина и училище. **Предлагаме координирането на услугите по образование и грижа в ранна детска възраст да се предоставят от Министерство на образованието и науката – предложение, което отговаря на европейската политика за холистичен подход в осигуряването на образование и грижи в ранна детска възраст, като част от интегриран пакет от политики и дейности, основани на правата на децата и инвестирането в човешкия капитал.**

Предлагаме да се предвиди **установяване на най-високите международни стандарти за грижа в ранна детска възраст, които да измерват доколко и каква подкрепа се реализира в основните сфери на развитие на всяко отделно дете в детското заведение - двигателно, езиково и говорно, емоционално, социално и когнитивно развитие.** Подходът в повечето европейски страни признава всяко дете като активен участник в процеса на обучение и грижа. Изключително важно е професионалистите, които работят с децата, да зачитат индивидуалните им нужди, интереси и потенциал. За да се приложи подход, при който детето е в центъра, е много важно планирането на ежедневните дейности да се прави на база задълбочено познаване развитието на всяко дете и прогрес. Установяването на наблюдението от учителите върху развитието на всяко дете да бъде основен инструмент за измерване на качеството на процеса на грижа, обучение и подкрепа.

Не на последно място настояваме за **задължителна квалификация по ранно детско развитие за всички служители, които работят с деца във възрастта 0 - 7 години, както и за задължително участие в програми за продължаващо развитие (ППР) на служителите, които работят с деца във възрастта 0 - 3 години –** регламентиране на задължително минимално обучение за персонала в детските ясли (педагогически, непедagogически, медицински сестри, детегледачки и други) и да бъде включен в регулярните обучения от одобрените програми в информационния регистър за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти.

С оглед на гореописаното, следва да се **инициира широк дебат със съществуващите и в момента алтернативни форми на ОГРДВ за това как и по какъв начин може да се случи тяхното взаимодействие с държавните и общински институции,** така че да предлагат качествени и регламентирани услуги, без това да утежнява административно и финансово тяхната работа.

Накрая бихме искали да **изтъкнем опасението си, че настоящата наредба се опитва да реши на национално ниво общинските проблеми на няколко големи града и столицата, като по този начин negliжира по-големият проблем с осигуряване на качествена грижа и обхват за всички деца в ранна детска възраст в България.** Надяваме се, че Министерство на образованието ще преосмисли този подход и с помощта на общините ще намери конкретни адекватни локални решения според най-добрия интерес на децата и общностите. В същото време у нас остава впечатлението за прибързаност на решенията, свързано с предстоящите парламентарни избори, затова призоваваме да не се бърза с приемането на наредбата преди всички поставени въпроси да бъдат изяснени.

18 февруари, София

- Сдружение „Шанс и закрила“
- Сдружение с нестопанска цел „Еквилибриум“
- Сдружение с нестопанска цел „Свят без граници“
- Социална фондация „Инди-Рома 97“
- Фонд за превенция на престъпността – ИГА
- Фондация „Асоциация Анимус“
- Фондация „Бъдеще“
- Фондация „Дневникът на мама и татко“
- Фондация "За децата в риск по света"
- Фондация „За майчино и детско здраве“
- Фондация "За Нашите Деца"
- Фондация „Здраве и социално развитие“
- Фондация за детско развитие „Калейдоскоп“
- Фондация "Нашите недоносени деца"
- Фондация „Карин дом“
- Фондация „Конкордия България“
- Фондация „Лале"
- Фондация „М И М ФИЗИО“
- Фондация „Тръст за социална алтернатива“
- ЦМЕДТ „Амалипе“
- Членове в експертно качество:** Десислава Стоева, Йордан Йосифов, Надя Колчева, Таня Койчева, Галина Василева
- Партньори:** Офис на Световна Здравна Организация в Република България, Ромски образователен фонд, УНИЦЕФ България